

תקציר

תרגומה מול תרגומו: תרגום ומגדר

מחלקה לתרגום וחקר התרגום, אוניברסיטת בר-אילן

מגדר הוא משתנה סוציולינגוויסטי אשר השלכותיו מתבטאות בתחומים רבים. המחקר המוצע כאן מתמקד בהבדלים בין לשון נשים ללשון גברים כפי שהיא באה לידי ביטוי בתרגומיהם. עד כה התרכזו מרבית המחקרים במציאת הבדלים בין המינים בשפה המדוברת (Meyerhoff 1992, Holmes 1993, Haas 1944). מחקרים ספורים התמקדו בהבדלים בכתיבה לא פורמאלית ובסוגים שונים של התכתבות. המחקר האחרון שנעשה בחן מאפיינים תלויי-מגדר בכתיבה פורמאלית בקורפוס הבריטי (Koppel, Argamon and BNC, 2003). בניגוד למחקרים אלו, מחקר זה עוסק בהבדלים אפשריים בין לשונם של גברים ושל נשים המתרגמים בין בכתב ובין בעל-פה, את דבריהם של אחרים. צפויים הבדלים באוצר מילים (בעיקר מילים שאין להן מקבילה "אוטומטית" בשפת היעד וכן גם מילות הסתייגות), הנהרות, השמטות, תוספות, משלב וכדומה. המחקר עשוי לתרום לחקר המגדר, שכן, למיטב ידיעתי, זהו המחקר האמפירי הראשון בתחום העורך השוואה בין תרגומיהם של מתרגמים ומתרגמות.

לאור ההנחה כי קיימים הבדלים בין שפת הגברים לשפת הנשים, בין אם מדוברת ובין אם כתובה אנו משערים שקיימים הבדלים בין תרגומיהם של מתרגמים לבין אלה של מתרגמות. השערה א': ייתכנו מאפיינים תלויי-מגדר בתרגומים אשר יבואו לידי ביטוי בתרגומם של המתרגמים והמתרגמות וישמשו אינדיקציה לזיהוי מגדרו/ה של המתרגם/ת. השערה ב': הבדלים תלויי-מגדר שבאו לידי ביטוי בתרגום בכתב יבואו לידי ביטוי גם בתרגום בעל פה.

באשר לשיטת המחקר, ארבעים נבדקים התבקשו לתרגם טקסט אשר שובצו בו מרכיבים אשר, לפי ההשערה, עשויים היו להביא לידי ביטוי את ההבדלים המשוערים בין תרגומי נשים לתרגומי גברים. הנבדקים, מתרגמים ומתרגמות, תרגמו את הטקסט לשפת אמם, אנגלית או ספרדית. בשלב שני במחקר, התבקשו שני מתורגמנים ושתי מתורגמניות לתרגם טקסט אחר המכיל יותר מאלף מילים תרגום סימולטני מאנגלית לעברית.

ממצאי המחקר עולה כי קיימים הבדלים תלויי-מגדר מובהקים בפרמטרים הבאים:

- (1) שימוש בשאלות – השימוש בשאלות רווח יותר בתרגומיהם של המתרגמים לעומת המתרגמות. (2) דיוק בצבעים – מתרגמות נטו לתרגם צבעים באופן מדויק יותר לעומת המתרגמים. (3) מילות הסתייגות – השימוש במילות הסתייגות רווח יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת המתורגמניות. (4) מבעים שאינם סגורים – מבעים שאינם סגורים רווח יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת המתורגמניות.

פרט לממצאים אלו נמצא לנכון לציין ממצא נוסף שאינו מובהק מבחינה סטטיסטית

אך עם זאת, הוא בעל חשיבות. השימוש בהנהרה רווח יותר בתרגומיהן של המתרגמות ובתרגומיהן של המתורגמניות, כלומר, תרגומיהן של הנשים בשתי אופנויות התרגום נהירים יותר לעומת תרגומיהם של הגברים. לממצא זה חשיבות רבה משום שהוא מאשש את ההשערה השנייה שלפיה הנהרה היא מאפיין תלוי-מגדר שבא לידי ביטוי בתרגומים בכתב ובתרגומים בעל-פה.

ביבליוגרפיה

Haas, Mary R. 1944. cited in: Kramer, Cheris. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N.

Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56

Holmes, Janet. 1993. "Women's role in maintenance and shift." *Working Papers on Language Gender and Sexism: Gender differences in languages*. Vol.3, num.1. ed: Anne Pauwels. Australia: Publication of the AILA Commission on Language and Gender. 5-24.

Koppel, M., S. Argamon and A.R. Shimoni. 2003. Automatically Categorizing Written texts by Author Gender. *Literary and Linguistic Computing*, 17 (4). Oxford University Press. 401-412.

Meyerhoff, Miriam. 1992. 'A Sort of Something' - hedging strategies on nouns.
Working Papers of Language, Gender and Sexism. "Women at talk: gender
differences". Ed: Joanne Winter. Vol. 2. num. 1. Australia: Monash University. 59-73